

**Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі**

«Қазгидромет» РМК

**Тау өзендері бойынша гидрометеорологиялық ақпараттар №5
(Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің күнделікті бюллетені)**

«11-13» мамырға 2024 ж.

(бюллетеннің әрекет ету аралығы «10» мамыр күні 20 сағаттан «13» мамыр күні 20 сағ. дейін 2024 ж.)

құрастырылған уақыты: 10.05.2024 ж.

Мекен жайы : Астана қ., Мәңгілік ел, 11/1
Алматы қ., Абай көшесі, 32

Кезекші синоптик:	Сагадиева М.	тел.: 8(7172) 79-83-75	e-mail: ukpp@meteo.kz
Кезекші инженер-гидролог:	Кизатова Д.	тел.: 8(7172) 79-83-94	e-mail: ugpastana@meteo.kz
СҮЗСББ басшысы:	Яфязова Р.	тел.: 8(727) 267-53-38	e-mail: seli@meteo.kz

2024 жылғы «11» мамырға ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы

Іле Алатау	Жаңбыр, күндіз кей жерлерде қатты жаңбыр (1-25 мм), найзағай, дауыл. Солтүстік-батыстан жел соғады 9-14, найзағай кезінде екпіні 17-22 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде және күндіз 8-13 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде және күндіз 3-8 градус жылы.
Күнгеі Алатау	Кей жерлерде жаңбыр, күндіз кей жерлерде қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, дауыл. Солтүстік-батыстан жел соғады 9-14, найзағай кезінде екпіні 17-22 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 18-23 градус жылы.
Теріскей Алатау	Местами дождь, днем местами сильный дождь (1-20 мм), гроза, шквал. Ветер северо-западный 9-14, при грозе порывы 17-22 м/с. Температура воздуха ночью 8-13, днем 15-20 тепла.
Жетісу Алатау	Күндіз жаңбыр, кей жерлерде қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, дауыл. Батыстан жел соғады, күші 9-14, найзағай кезінде екпіні 15-20 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 13-18 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 1-6, күндіз 11-16 градус жылы.
Қырғыз Алатау	Жаңбыр, кей жерлерде қатты жаңбыр (3-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл болады. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 4-9, күндіз 11-16 градус жылы болады.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Жаңбыр, кей жерлерде қатты жаңбыр (3-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл болады. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 4-9, күндіз 11-16 градус жылы болады.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Жаңбыр, түнде кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-25 мм), найзағай, дауыл, күндіз бұршақ болады. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 8-13, найзағай кезінде екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 4-9, күндіз 12-17 градус жылы болады.
Өгем жотасы	Жаңбыр, түнде кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-25 мм), найзағай, дауыл, күндіз бұршақ болады. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 8-13, найзағай кезінде екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 14-19 градус жылы болады.
Маңғыстау таулары	Жауын-шашынсыз. Жел солтүстік-шығыстан оңтүстік-шығысқа ауыспалы күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 23-28 градус жылы.
Сауыр	Жауын-шашынсыз. Жел солтүстік-батыстан соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, кей жерлерде 5, күндіз 23-28, кей жерлерде 17 градус жылы.
Тарбағатай	Күндіз жаңбыр (1-10 мм), кей жерлерде найзағай. Жел солтүстік-батыстан, солтүстіктен соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20, күндіз екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 25-30 градус жылы.
Қазақстандық Алтай	Күндіз жаңбыр, кей жерлерде қатты жаңбыр (1-15 мм), найзағай, бұршақ. Жел солтүстік-батыстан соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20, күндіз екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, кей жерлерде 2-7 градус жылы, күндіз 20-25, кей жерлерде 30 градус жылы.

2024 жылғы "12-13" мамырға арналған ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: 12 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм), 13 мамырда жаңбыр (1-14 мм). Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 8-13 градус жылы, 13 мамырда 10-15 градус жылы.

Жетісу: 12 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), 13 мамырда жаңбыр (1-10 мм). Ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 10-15 градус жылы, 13 мамырда 12-17 градус жылы.

Жамбыл: 12 мамырда түнде жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм), күндіз жаңбыр (1-14 мм), 13 мамырда жаңбыр (1-10 мм). Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 12-17 градус жылы, 13 мамырда түнде 0-5, күндіз 15-20 градус жылы.

Түркістан: 12-13 мамырда жаңбыр (1-5 мм). Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 16-21 градус жылы, 13 мамырда 20-25 градус жылы.

Маңғыстау: 12-13 мамырда жаңбыр (1-14 мм). Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 20-25 градус жылы, 13 мамырда түнде 10-15, күндіз 17-22 градус жылы.

Абай: 12 мамырда түнде жаңбыр (1-5 мм). Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 11-16 градус жылы, 13 мамырда 13-18 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: 12 мамырда жаңбыр (1-14 мм). Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 18-23 градус жылы, 13 мамырда түнде 3-8, күндіз 12-17 градус жылы.

2024 жылғы 10 мамырдағы жағдай бойынша Іле Алатауының таулы өзендеріне шолу

7-10 мамыр аралығында Іле Алатауының таулы өзендердің жоғарғы ағысынан судың келуіне байланысты сулылықтың ауытқуы бақыланды. Сарысай ө. сағасы-нан төмен – Кіші Алматы ө., көлден 1.1 км биіктікте – Үлкен Алматы ө., сағасы – Проходная ө., сағасы – Терісбұтақ ө., Қаскелен қ. – Қаскелен ө., Таутүрген а. – Түрген ө. және Талғар қ. – Талғар ө. гидрологиялық бекеттерінде су деңгейі 9 см-ге дейін көтерілді. Температуралық фон 2 °С-тен 20 °С оң мән аралығында. Таңертеңгі сағат 5-те нөлдік изотерма 4455 м биіктікте болды.

**2024 ж. "10" мамырға
Іле Алатауының таулы өзендерінің режимі туралы мәліметтер**

№	Өзен	Пункт	Биіктік, М	Ауа температурасы, °С			Жауын-шашын, Мм		Су деңгейі, см		Су өтімі, м³/с			Тәуліктегі су деңгейінің өзгерісі (8 сағ.), см	Лайлылық
				Макс. 09.05	Мин. 10.05	08 сағ. 10.05	Күндіз 09.05	Түнде 10.05	Орт. 09.05	08 сағ. 10.05	Орт. 09.05	Макс. 09.05	08 сағ. 10.05		
1	Кіші Алматы	Мыңжылқы МС	3017	10.7	2.4									*	
2	Кіші Алматы	Мыңжылқы ГБ **	3017												
3	Кіші Алматы	Тұйықсу а/б ГБ	2466			9.0			542	542			0	*	
4	Кіші Алматы	Шымбұлақ МС	2200	18.0	11.1									*	
5	Кіші Алматы	Сарысай ө. сағасы-нан төмен ГБ	1928			14.0			259	260	0.98	1.15	1.05	+3	1
6	Кіші Алматы	Медеу ГБ	1700			15.0			110	107				0	0
7	Батарейка	Просвещенец д/ү ГБ	1569			18.0			68	67	0.36	0.37	0.35	-2	0
8	Кіші Алматы	Алматы қ. ГБ	1179			16.0			196	194	3.39	3.48	3.11	-1	0
9	Бұтақ	Бұтақ а. ГБ	1475			16.0			261	260				-1	0
10	Үлкен Алматы	Көлден 1.1 км биіктіктегі ГБ	2654			15.0			304	302	12.8	19.8	8.82	+2	*
11	Үлкен Алматы	Проходной ө. сағасынан 2 км жоғары ГБ	1471			17.0			261	261				0	*
12	Құмбел	сағасы ГБ	2150			12.0			86	86				0	0
13	Проходная	сағасы ГБ	1422			19.0			278	282	1.91	2.32	2.32	+9	1
14	Терісбұтақ	сағасы ГБ	1362			17.0			216	218	1.41	1.41	1.48	+2	*
15	Қаскелен	Қаскелен қ. ГБ	1133			20.0			285	285	4.01	4.30	4.00	+2	*
16	Түрген	Таутүрген а. ГБ	1054			19.0			130	127	15.4	20.7	13.5	+8	1
17	Есік	Есік қ. ГБ	1279			20.0			195	190				-10	*
18	Талғар	Талғар қ. ГБ	1199			19.0			179	184				+4	*
19	Үлкен Алматы көлі	Көлдің солтүстік жағалауындағы ГБ	2500	15.0	8.0				36	40				+7	*
20	Баянкөл	Баянкөл а. ГБ				11.0			86	86				+2	2
21	Көктал	Аралтөбе а. ГБ				14.0			260	257	19.6	20.5	18.6	0	*
22	Мерке	Улбутуй қыс. ГБ							138	152	7.73	11.8	13.1	+27	*

Ескертпе:

* - деректер жоқ

** - өзен қатып қалды

**Қазақстан аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру
«11-13» мамырға 2024 ж.**

Облыстар	Сел қауіпті аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
	Іле Алатауы	<p>Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 4455 м биіктікте болды. Орта таулы аймақта топырақтың ылғалдылығы жоғарылайды. 11 мамырда жаңбыр күтіледі, күндіз кей жерлерде қатты жаңбыр (15-25 мм), найзағай, дауыл болады. Іле Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ созылған жауын-шашын кезінде сел түзілуі мүмкін. Кіші және Үлкен Алматы өзендерінің бассейндері үшін жауын-шашын мөлшері критериалды мәннен асқан кезде дауылды ескерту беріледі. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>12 мамырда жаңбыр жауады, кейде қатты жаңбыр (1-18 мм). Іле Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ созылған жауын-шашын кезінде сел түзілуі мүмкін. Кіші және Үлкен Алматы өзендерінің бассейндері үшін жауын-шашын мөлшері критериалды мәннен асқан кезде дауылды ескерту беріледі. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>13 мамырда жаңбыр күтіледі (1-14 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.</p>
Алматы	Күнгей Алатауы	<p>Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. 11 мамырда кей жерлерде жаңбыр, күндіз кей жерлерде қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, дауыл күтіледі. Күнгей Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>12 мамырда жаңбыр күтіледі, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм). Күнгей Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>13 мамырда жаңбыр күтіледі (1-14 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.</p>
	Теріскей Алатау	<p>Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. 11 мамырда кей жерлерде жаңбыр, күндіз кей жерлерде қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, дауыл күтіледі. Теріскей Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>12 мамырда жаңбыр күтіледі, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм). Теріскей Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p>

		<p>сақтаңыз. 13 мамырда жаңбыр күтіледі (1-14 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.</p>
Жетісу	Жетісу Алатауы	<p>Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. 11 мамырда күндіз жаңбыр жауады, кей жерлерде қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, дауыл күтіледі. Жетісу Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>12 мамырда жаңбыр күтіледі, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм). Жетісу Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>13 мамырда жаңбыр күтіледі (1-14 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.</p>
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	<p>Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. 11 мамырда күндіз жаңбыр жауады, кей жерлерде қатты жаңбыр (3-20 мм), найзағай, дауыл күтіледі. Қырғыз Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>12 мамырда түнде жаңбыр күтіледі, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм) күндіз жаңбыр (1-14 мм). Қырғыз Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>13 мамырда жаңбыр күтіледі (1-10 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.</p>
	Талас Алатауы	<p>Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. Орта таулы аймақта топырақтың ылғалдылығы жоғарылайды. 11 мамырда кей жерлерде жаңбыр, күндіз кей жерлерде қатты жаңбыр (3-20 мм), найзағай, дауыл күтіледі. Талас Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>12 мамырда түнде жаңбыр күтіледі, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм) күндіз жаңбыр (1-14 мм). Талас Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.</p> <p>13 мамырда жаңбыр күтіледі (1-10 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.</p>
Түркістан	Талас Алатауы	<p>Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. Орта таулы аймақта топырақтың ылғалдылығы жоғарылайды. 11 мамырда жаңбыр жауады, түнде кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-25 мм), найзағай, дауыл, күндіз бұршақ күтіледі. Талас Алатауының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар</p>

		аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 12-13 мамырда жаңбыр күтіледі (1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. Орта таулы аймақта топырақтың ылғалдылығы жоғарылайды. 11 мамырда жаңбыр жауады, түнде кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-25 мм), найзағай, дауыл, күндіз бұршақ күтіледі. Өгем жотасының орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 12-13 мамырда жаңбыр күтіледі (1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	11 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 12-13 мамырда жаңбыр күтіледі (1-14 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. 11 мамырда күндіз жаңбыр жауады (1-10 мм), кей жерлерде найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 12 мамырда түнде жаңбыр жауады (1-5 мм), кей жерлерде найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 13 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Сауыр	Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. 11 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 12 мамырда жаңбыр жауады (1-14 мм), кей жерлерде найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 13 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Шығыс Қазақстан	Қазақстандық Алтай	Орта таулы аймақ қар жамылғысынан толығымен босанған жоқ. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. 11 мамырда күндіз жаңбыр жауады, кей жерлерде қатты жаңбыр (1-15 мм), найзағай, бұршақ күтіледі. Алтайдың Қазақстандық орта таулы және төмен таулы аймақтарында қарқынды және ұзақ жауын-шашын кезінде селдер түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 12 мамырда жаңбыр күтіледі (1-14 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 13 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Сел қауіптілігінің деңгейі (5 Қосымша).

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (6 Қосымша).

Сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Сел үдерісінің даму ықтималдылығы	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	<p>Маусымдық қар сызығы жағдайының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының, жауын-шашынның қарқындылығы мен ұзақтығының жоғары мәндері</p>	<p>Негізгі өзен аңғарында сел үдерісінің даму ықтималдылығының жоғары болуы және негізінен таудан шыға берісте сел массасының шөгуі</p>	<p>Өзен аңғарында орналасқан халық пен шаруашылық объектілері үшін үлкен қауіп</p>	<p>Халықты, мемлекеттік және шаруашылық басқару органдарын құлақтандыру</p>
	<p>Маусымдық қар сызығы жағдайының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының, болжанатын сұйық жауын-шашынның мөлшерінің жоғары мәндері</p>	<p>Селдің негізгі өзен аңғарына шығу ықтималдығы жоғары және онда сел массасының шөгуі</p>	<p>Өзен аңғарында орналасқан халық пен шаруашылық объектілеріне қауіптілік</p>	<p>Халықты, мемлекеттік және шаруашылық басқару органдарын құлақтандыру</p>
	<p>Сел пайда болуының ықтимал ошақтары болған кезде төмен таулы аймақтағы ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның қарқындылығы мен ұзақтығы салыстырмалы түрде төмен</p>	<p>Селдің пайда болу ықтималдығы шамалы</p>	<p>Төмен таулы аймақта селдің пайда болу аймағындағы адамдар үшін ықтимал қауіптілік</p>	<p>Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу</p>
	<p>Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның, сел пайда болу ошақтарының болмауы</p>	<p>Селдің қалыптасу жағдайлары жоқ</p>	<p>Қауіптілік жоқ</p>	

Ақпаратты пайдаланған кезде "Қазгидромет" РМК-ға сілтеме жасау міндетті

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға баруды және тауда болуды жоспарлау кезінде ауа райы болжамын ескеру және дауылды ескертулерді қадағалау, сұрапыл апат қауіптілігіне уақытылы әрекет ету қажет.

Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін, ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел тасқынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Күшті жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына, құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.